

קסח שטף נהר את זיתיו והמוכר זיתיו לעצים. וכו' ב"ם

א' שטף הנהר זיתיו ושחלן בתוך שדה חבירו ואמר הלה זיתי אני נוטל אין שומעי זכו בארץ ישראל א' (ה) כמשום יישוב הארץ ב' אלא יעמדו במקומם ואם עקרו הנהר בנושיהם [ה] (כענין טראויס להמקיים על ידו) (טור) יחלקו הפירות בעל השדה עם בעל (סומים) ג' כל [א] שלשה שנים ולאחר שלשה שנים הכל לבעל השדה [ב] ואלא שצריך ליתן לבעל הזיתים דמי הזיתים [ג] כמו שהיו שוים מתחלה כששטפן הנהר [ד] וואם לא נעקרו בנושיהו ד' (א) (ה) הכל לבעל הקרקע [ב] מידו [ה]

גמ' אין ציון יתרון ואלא סימן (סח)

קסח א' משום ישוב הארץ. הטעם כתבתי בפרישה משום דעמדו חכמי' על דעתן ואמרו שהראשון ודאי יטע אחרים בסדהו כמו שנטעם מתחלה משא"כ זה שלא נטע מתחלה זתים בסדהו ואם יטעם הראשון שוב לא יטע אחרים כמו שלא נטעם מתחלה. ומיהו אם גם עתה אחר שנטעלו בתוך סדהו או' בטל הקרקע אינו חפץ בהן אין כופין אותן לקיימן בתוך סדהו ולסלס לזה זיתיו וכ"כ הטור והמחבר בסמוך:

סח א' זיתיו זניא (ז"ס) ה' הארץ זיתו, א

ארץ-ישראל שקולה כנגד כל המצוות

גם לגבי ערך המקום הזה מבחינת התורה והמצוות, ישנם דברים מפורשים אצל חז"ל ששקולה מצוות ישוב ארץ-ישראל כנגד כל המצוות שבתורה¹⁴. דבר נורא! בוודאי הדגשה זו לא באה להרוס את כל המצוות. יש להבין שכל מצווה היא פרט מתוך כל תרי"ג מצוות, ומצוות ישוב הארץ אינה פרט; היא מצווה כללית¹⁵ של היות כל כלל ישראל בארץ-ישראל. וקיום התורה האמיתי הוא בארץ-ישראל¹⁶, ובשאר מקומות, הוא כמיין וכר, כדי שכשנחזור לארץ נדע איך לקיים¹⁷.

15

כל יהודי חייב לומר שהוא מארץ-ישראל

האדמו"ר מאוסטרובצה היה אומר, שכששואלים יהודי: מאיפה אתה בא? חייב הוא לענות שהוא מארץ-ישראל. זאת הכנה למה שאחר-כך יהיה באמת בארץ-ישראל. זה פיתוח ההרגשה וההכרה, וזה נלמד ממדרש חז"ל²². לחז"ל היתה קצת ביקורת על משה רבנו. לעומת יוסף שהודה בארצו, Reconnaissance, שהכיר ששייך לארץ-ישראל, משה רבנו לא הודה כל-כך בארצו. יוסף סיפר: "גנב גנבתי מארץ העברים"²³, והודה בארצו. לעומת זאת, בנות יתרו אמרו לאביהן: "איש מצרי הצילנו"²⁴. מניין ידעו שהוא איש מצרי? כנראה שאמר להם. שאל האדמו"ר מאוסטרובצה: מה רוצים חז"ל ממשה רבנו? יוסף אמר אמת כי הוא אמנם נולד בארץ-ישראל, אבל משה רבנו נולד במצרים, שם גדל, שם נתחנך, ואיך יוציא שקר מפיו ויאמר שבא מארץ-ישראל? אבל התשובה היא: משה הוא נכדו של אברהם אבינו, אם-כן הוא חייב לומר שהוא שייך לארץ הזאת. באופן אוטומטי הוא שייך, וכן כולנו נכדים של אברהם אבינו, על-כן עלינו להכיר שאנו שייכים לארץ הזאת²⁵.

א' זיתיו זניא, א

16

וכתב עוד

ויש אומרים וגאב' מפרידו ונשבע בטובה ואין לאמרו וכו'. תימה הלא קדושת הארץ הנשפעת נה מקדושת הארץ העליונה היא נשפעת גם בפירותיה שיונקים מקדושת השכינה השוכנת בקרב הארץ כי על-כן הזהיר ואמר בסוף פרשת מסעי (נמדנר לה לה) לא תטמאו את הארץ אשר אתם יושבים בה אשר אני שוכן בתוכה כי אני ה' שוכן בתוך בני ישראל ואמר אם תטמאו את הארץ נמשכת הטומאה גם בפירותיה היונקים ממנה וכבר נסתלקה השכינה מקרב הארץ אשר אני שוכן בתוכה ממש בגוף הארץ נסתלקה מפני הטומאה שטימאתם אותה ונמשך מזה כי גם כן אנכי מסלק שכינתי מתוך בני ישראל כי עד עתה היכל ה' היה בני ישראל לפי שהשכינה הייתה שורה בקרבם ממש ועשה צלילים פירות היונקים מטומאת הארץ נסתלקה השכינה כי כשהטומאה נגמרת עם אכילת פירות בתוך בני ישראל יוצאת כנגדה הקדושה מקרב ישראל ועל-כן ייחא שאנו מכניסין בצרכה זו ונאכל מפריה ונשבע מטובה כי נאכלת פירותיה אנו ניוונים מקדושת השכינה ומטובה ונשבע מטובה:

א' זיתיו זניא, א

א' זיתיו זניא, א

גאולה מתוך סיבוכים⁷³

בכניסה לארץ "וישלח יהושע... שנים אנשים מרגלים"⁷⁴, והם נפגשים בבית אישה זונה. דווקא כך?! דווקא כך היא תחילת הכניסה לארץ?! אלא שהפגישה עם אוירא דארץ-ישראל המחכים והמטהר היא דרך סיבוכים. "אספה הצלעה והנדה אקבצה"⁷⁵. כל הסיבוכים צריכים להגיע לכאן ולקבל זריקה של טהרה. "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם"⁷⁶. גילוי אורות הקודש היותר גדולים בא דווקא דרך סיבוכים⁷⁷.

16. ארץ-ישראל מתוך תורה

הבניין הגדול של כלל ישראל הוא מתוך בניין התורה. "וכל בניך למודי ד'⁷⁸" - אל תקרי בניך אלא בוניך⁷⁹. בניין הארץ הממשי והשלם קשור לבניין התורה, הולך ביחד עם בניין התורה. ישיבת ארץ-ישראל וישיבה של תורה - זו אותה מילה, אותה מידה. שניהם ביחד - חלקי עבודה. כל הצדדים מופיעים יחד וכולנו חיילים. נרבה בקניין תורה, ביראת שמים של תורה, מתוך אמונה ב"אשר בחר בנו מכל העמים"⁸⁰, מתוך לאומיות אמיתית של קדושה. שקידת התורה, דבקות בתורה וגדלות בתורה - זוהי שליחותנו ההיסטורית האלוהית בדורותינו, בתוכנו ומתוכנו על ציון, ומתוך כך נזכה לגאולה שלמה.